

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Svar på betänkandet gällande En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35)

Ung Media Sverige översänder härmed förbundets synpunkter och kommentarer till En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35). Frågor kring svaret besvaras av generalsekreterare Alexandra Hjortswang, alexandra.hjortswang@ungmedia.se, 0733-777762.

Om Ung Media Sverige

Ung Media Sverige är förbundet för unga medieproducenter. Vi samlar idag cirka 8 000 medlemmar i åldrarna 6-25 år, fördelat på cirka 120 föreningar runt om i hela landet. Vi vill ge alla unga förutsättningar att göra sina röster hörda, om det så är genom skoltidningen, kompisgängets podcast, den lokala film- eller fotoföreningen eller via ett gemensamt instagramkonto.

Synpunkter

Ung Media delar utredningens ambition att barn och unga ska kunna vistas tryggt i digitala miljöer. De risker som utredningen beskriver behöver tas på allvar. Vi delar däremot inte slutsatsen att en generell åldersgräns är en proportionerlig lösning.

Sociala medier är inte bara en källa till de risker som utredningen beskriver. De är också arenor där barn söker information, uttrycker sig, skapar och sprider innehåll, organiserar sig och deltar i samhällsdebatten. Utredningen konstaterar själv att barn i hög utsträckning använder sociala medier för att utöva sina civila och

politiska rättigheter. Ung Media menar att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till vad som går förlorat när barn stängs ute från dessa arenor.

Barns yttrande- och informationsfrihet

Utredningen konstaterar att en åldersgräns innebär en inskränkning i barns yttrande- och informationsfrihet, men bedömer att inskränkningen är proportionerlig. Ung Media delar inte den bedömningen.

Yttrande- och informationsfriheten handlar inte enbart om att kunna ta del av innehåll. Den omfattar också möjligheten att uttrycka sig, söka information och sprida uppgifter och idéer. Det är rättigheter som barn, precis som vuxna, har.

Utredningen framhåller att åldersgränsen endast ska gälla i inloggat läge. Barn kommer därför fortfarande kunna ta del av sådant innehåll som plattformarna gör tillgängligt utan konto. Samtidigt konstaterar utredningen att användaren i utloggat läge inte kan gilla, kommentera eller på andra sätt interagera med andra användare. Vi menar att det är en avgörande skillnad. Att barn fortsatt kan ta del av innehåll i utloggat läge innebär samtidigt att exponeringen för skadligt innehåll delvis kvarstår, medan möjligheten att själva delta begränsas.

Utredningen beskriver sociala medier som en arena för barns organisering, debatt och politiska engagemang. Mot den bakgrunden anser Ung Media att konsekvenserna för barns yttrande- och informationsfrihet väger tyngre än vad som kommer till uttryck i utredningens slutsats.

Barn och unga är också medieskapare

Ung Media vill särskilt lyfta ett perspektiv som riskerar att hamna i bakgrunden när barns användning av sociala medier diskuteras. Barn och unga är inte enbart mottagare av det innehåll som andra publicerar. De skapar och publicerar också själva.

Utredningen beskriver just möjligheten att fritt publicera information som en av de egenskaper som skiljer sociala medier från traditionella medier. En åldersgräns för inloggad användning innebär därmed också en begränsning av barns möjligheter att själva vara avsändare.

Möjligheten att fritt publicera och nå en publik är en grundläggande del av yttrandefriheten och gäller barn likväl som vuxna. En åldersgräns innebär därför ytterligare en begränsning av barns möjligheter att själva delta i det offentliga samtalet.

Ung Media menar därför att förslaget i alltför hög grad behandlar barn utifrån vad de riskerar att utsättas för på sociala medier och i för liten utsträckning utifrån vad de själva gör, skapar och bidrar med där. Barns rätt till skydd måste vägas mot deras rätt att själva komma till uttryck.

Tillgång till journalistik och samhällsinformation

Ung Media ser också en risk för att åldersgränsen försämrar barns tillgång till journalistik och samhällsinformation.

Utredningen konstaterar att både traditionella medier och myndigheter använder sociala medier för att nå ungdomar med nyheter och samhällsinformation. I utredningen lyfts exempelvis att UR använder Youtube och att andra medier använder Tiktok för att förmedla nyheter i format som är lättillgängliga för barn och unga. Utredningen återger också mediebranschens syn på att etablerade medier kan fungera som en motvikt till desinformation, men att detta förutsätter att barn befinner sig på de plattformar där medierna finns.

Detta visar på en tydlig målkonflikt i förslaget. Utredningen pekar på desinformation och skadligt innehåll som skäl för att begränsa barns tillgång till sociala medier. Samtidigt riskerar samma begränsning att göra det svårare för journalistiska aktörer att nå barn med granskad och trovärdig information.

Ung Media har tidigare framhållit att barns och ungas rätt till och tillgång till nyhetsmedier är en viktig demokratisk grundbult. Vi menar att den utgångspunkten också måste få betydelse här. Att barn fortfarande kan ta del av innehåll som är tillgängligt i utloggat läge är inte likvärdigt med att journalistiken finns närvarande i de digitala flöden och sammanhang där unga möter annan information.

Barns delaktighet i beslut som rör deras digitala liv

Förslaget innebär en omfattande begränsning av barns möjligheter att använda digitala plattformar som är en stor del av deras vardag. Ung Media anser därför att barn och unga behöver ges ett reellt inflytande över hur politiken på området utformas.

Ung Media menar att barns delaktighet inte bara handlar om att deras åsikter ska samlas in, utan också om att deras erfarenheter och perspektiv ska få faktisk betydelse när barns rätt till skydd vägs mot deras rätt till yttrandefrihet, information och deltagande.

Avslutning och rekommendation

Ung Media delar ambitionen att skapa tryggare digitala miljöer för barn och unga, men anser inte att lösningen är att stänga unga ute från dem.

De problem som utredningen beskriver hänger i stor utsträckning samman med hur plattformarna är utformade och fungerar. Ansvaret bör därför i första hand ligga på plattformarna, genom tydligare krav på att minska skadligt innehåll och andra funktioner som ökar barns utsatthet.

Vi ställer oss också frågande kring hur en åldersgräns ska upprätthållas utan att riskera integritet och anonymitet. Erfarenheterna från Australien visar dessutom att en lagstadgad åldersgräns inte automatiskt innebär att barn slutar använda sociala medier. Förslaget riskerar samtidigt att påverka ungas organisering och möjligheten för ungdomsorganisationer att nå nya målgrupper.

Barn och unga har rätt till skydd på nätet, men också rätt att delta i det digitala samhället. Ung Media menar därför att fokus bör ligga på att göra plattformarna tryggare för unga, inte på att utestänga unga från dem.

Ung Media Sverige avstyrker därför förslaget om en generell åldersgräns för barns tillgång till sociala medier.